

FANTÁZIA

2016

FANTASY

HOROR

SCI-FI

Fantázia 2016

Antológia fantastických poviedok

Finálové a ďalšie vybrané poviedky z literárnej súťaže
Martinus Cena Fantázie 2016

Súťaž organizuje Občianske združenie Fantázia
Generálny partner: Kníhkupectvo Martinus.sk

Partneri: Intel, Artis Omnis, Incheba, a. s.
Porota hodnotila na čítačkách: Dibuk Saga

Mediálni partneri:
Kultura.sme.sk, Knižná revue, Radio_FM, Quark.
Ceny venovali:
Intel, Martinus.sk, Microsoft, Publico, Incheba, ESET,
vyd. Artis Omnis, vyd. IKAR, iHRYsko.sk, Blackfire Games.

Fantázia 2016

Antológia fantastických poviedok

Zostavili: Lucia Lackovičová, Ivan Alakša

Jazyková úprava: Lucia Lenická

Copyright © Fantázia media

Publisher © Fantázia media, s. r. o., 2016

Cover © Dodo Dobrík, 2016

Všetky práva vyhradené

ISBN 978-80-89823-03-1 (tlač)

ISBN 978-80-89823-04-8 (epub)

ISBN 978-80-89823-05-5 (mobi)

IVAN ALAKŠA

Máme radi poviedky

Ked sme na prelome rokov 2002/2003 v časopise Fantázia vyhlasovali súťaž Raketa, ktorá sa po druhom ročníku premenovala na Cenu Fantázie, bolo to z dôvodu, že sme pociťovali nedostatok publikovateľných slovenských fantastických poviedok. Dnes sa píše rok 2016, máme za sebou práve štrnásť ročník súťaže a premýšľame nad opačným problémom – s trochou nadsázky by sa dalo povedať, že poviedky u nás píše viac ľudí, ako ich číta.

Držíte v rukách antológiu poviedok slovenských autorov a dá sa predpokladať, že si ich chcete prečítať. To je dobré znamenie. Prečo čítate poviedky? Možno nemáte chuť na dlhší román a chcete sa k pointe dopracovať v kratšom literárnom útvare. Alebo máte radi rôznorodosť nápadov, tém a point, ktorú vám román neponúkne. Prípadne si v prestávkach medzi inou činnosťou chcete prečítať niečo, čo sa dá „zhltnúť“ naraz.

Je nápad napísaný do krátkeho rozsahu poviedky zabíťm nápadom? Aj to niektorí tvrdia. Zo skúseností s komunikáciou s autormi fantastiky na západe viem, že pre nich je poviedka aj niečím ako reklamou. Aj skúškou vlastných schopností, pretože napísať dobrú poviedku je nepochybne ťažké. A často si práve na poviedkach písaných pre časopisy, antológie alebo literárne súťaže a workshopy testujú svoje schopnosti, overujú reakcie čitateľa na tému a hrdinov a, samozrejme, rozširujú povedomie o sebe a zviditeľňujú tak aj seba samých. Je veľa príkladov úspešných poviedok z veľkých svetových sci-fi súťaží Hugo a Nebula, ktoré sa neskôr stali románmi.

Aby sme sa preklenuli k nám – viete, že hlavným hrdinom prvej víťaznej poviedky našej súťaže v roku 2003 bol kapitán Kornel Bóry prezývaný Hrdlorez, zabijak Turkov a poviedku napísal Ďuro Červenák, dovtedy známy skôr písaním slovanskej fantasy? A poďme do úplne čerstvej histórie – minuloročný víťaz našej súťaže Janko Iša sa „hecol“ a jeho Kladivák sa v priebehu roka

dopracoval do románovej verzie v knihe Temnota z Pressburgu, ktorú predstavilo vydavateľstvo Artis Omnis na vyhlasovaní výsledkov Martinus Ceny Fantázie 2016.

Toto je kniha práve zo spomínanej literárnej súťaže a obsahuje dvadsiatku textov, ktoré podľa poroty hlavnej a pridružených súťaží boli tie najlepšie. K dispozícii bolo v štrnástom ročníku 155 poviedok od 90 autorov a 65 autoriek. Päťčlenná porota, ktorá sa každý rok obmieňa, pracovala tentoraz v zložení: herečka a autorka Kristína Farkašová, profesor Pedagogickej fakulty UK Erich Mistrik, scenárista a spisovateľ Maroš Hečko, autorka, publicistka a držiteľka Ceny Fantázie 2004 Alexandra Pavelková a vydavateľka a autorka Katarína Čavojová. Posledná menovaná mala, okrem iného, špeciálnu úlohu – bola „porotkyňou z ľudu“. Znamená to, že počas čítania a hodnotenia poviedok písala o všetkých blogy, ktoré vychádzali na našej internetovej stránke cena.fantazia.sk. Porotcom z ľudu sa môže stať každý, kto si prečíta túto knižku, napíše a zverejní na ňu recenziu, upozorní nás na ňu, aby sme si ju všimli a my ho potom zaradíme do výberu. Okrem toho, že sa stane jednou pätinou nasledujúcej poroty súťaže, a teda vo významnej miere môže ovplyvniť výsledky ďalšieho ročníka, dostane aj čítačku e-knží, ktorú si už nechá a svoje postrehy z čítania poviedok bude mať možnosť prezentovať pri ďalšom blogovaní.

Tohto roku porota súťaže čítala poviedky na úplne novej slovenskej značke čítačiek Dibuk Saga, ktoré vznikli v spolupráci so Slovak Telekomom a majú jednoduché dotykové ovládanie so slovenským popisom a zabudovaný priamy prístup do kníhkupectva Martinus.sk. Rovnaké čítačky dostali aj finalisti našej hlavnej súťaže. Tých je už tradične 5 a vzišli z bodovania poviedok porotou. Kompletnú tabuľku bodov si môžete pozrieť na konci knihy, zistíte, ktorému porotcovi sa ktorá poviedka ako páčila – k dispozícii mali rozsah bodov od 0 do 10. Päť poviedok s najvyšším počtom bodov postúpilo do druhého kola, teda finále. Ich poviedky boli uverejnené na portáli Kultura.sme.sk a o ich ďalšom osude rozhodli v hlasovaní čitateľa. Vyše šesť stoviek hlasujúcich rozhodlo a v dosť jednoznačnom závere sa zrodil výsledok, ktorý nájdete v tejto knihe o dva listy ďalej.

Takéto dvojkoľové hodnotenie so zapojením odbornej poroty a následne „hlasu ľudu“ prináša rôzne úskalia. Niekedy sa zdá, že ľudia v druhom kole sú ovplyvniteľní a porota rozhodla lepšie, inokedy sa zasa zdá, že porota bola „zle poskladaná“ a ľudia vedia lepšie, čo je dobré. Poznáte to, ťažko vyhovieť všetkým. A tak sme v roku 2012 začali s udeľovaním Ceny poroty pre poviedku, ktorá najlepšie zabodovala v prvom kole. Zatiaľ sa názor ľudu a názor porotcov nezhodoval ani raz a aj v tomto roku si cenu poroty odnáša iná poviedka ako cenu hlavnú. Mimochodom – víťazka bodovania poroty Zuska Stožická zažila presne rovnakú situáciu už raz v roku 2013, dokonca s rovnakým umiestnením v konečnom hlasovaní – tretím miestom.

Päť finálových textov je však iba štvrtina tejto knihy. Ako sme vybrali ďalšie poviedky? Za tie roky sa k našej súťaži pridali ďalšie ocenenia. Najprv to bola Cena Bibliotéky, teda knižného veľtrhu, na ktorom vyhlasujeme výsledky a je vždy akýmsi zavŕšením celoročnej práce na súťaži. V tejto cene už roky číta všetky prijaté poviedky porotkyňa Jana Packová a z jej hodnotení vzniká ďalšia finálová päťka. Niekedy sa jej finalisti kryjú aj s finále hlavnej súťaže – tento rok to je v dvoch prípadoch.

A potom tu máme žánrové súťaže. Najprv sa vydavateľstvo Artis Omnis rozhodlo v rámci našej súťaže zastrešiť súťaž hororových poviedok s názvom Cena Béla. Finalistov a víťaza tento rok vyberali zo 41 poviedok poslaných textov označených za horor či horor zmiešaný s iným žánrom. Medzi cenami od vydavateľstva Artis Omnis za víťazstvo v tejto cene môže byť, ako sa o tom presvedčil minuloročný výherca, aj vydanie celej knihy.

Poviedok, ktoré ich autori zaradili do sci-fi, bolo tento rok 49 a tie súťažili v Cene spoločnosti INTEL pre najlepšiu sci-fi poviedku. Aj tu sa podarilo vybrať finálovú päťku, dokonca tiež s dvojicou poviedok, ktoré sa kryjú s hlavnou súťažou. Víťaz získava malý počítač Intel. V tejto žánrovej cene sa po aktuálnom ročníku dejú zmeny, keďže spoločnosť Intel prestáva vyvíjať PR aktivity na našom trhu, v nasledujúcom roku sa už stretneme s novým označením sci-fi ceny. V každom prípade ďakujeme všetkým zainteresovaným za päť ročníkov podpory a oceňovania zaujímavých slovenských sci-fi nápadov.

Najviac poviedok pravidelne chodí s označením žánru fantasy, tento rok ich bolo 64 a niekoľko zmiešaných s iným žánrom. Ocenenie pre najlepšiu fantasy poviedku vyberáme už tradične spolu s Luciou Lackovičovou, organizátorkou súťaže. Pravdupovediac, niekedy sa zdá, že ak sa autor nevie rozhodnúť, čo píše, nie je si istý žánrom, svoju poviedku označí práve nálepkou fantasy. Aj tentoraz sa objavilo dosť takto nesprávne zaradených textov, čo je škoda. Autori by si určite mali vopred premyslieť žáner. Ak sa poviedka ocitne v rukách nesprávnej poroty, môže ju to nakoniec stať aj cenné žánrové body... Tohto roku sa partnerom fantasy súťaže stalo vydavateľstvo IKAR, ktoré venovalo finalistom a víťazovi peknú kôpku fantastických kníh.

Ak zrátame päťce finalistov jednotlivých súťaží a odmyslíme si prekrývajúce sa poviedky, dopracujeme sa k počtu 20 poviedok v tejto knihe. Je to teda výber rôznych fantastických žánrov, rôznych prístupov k písaniu, je to výber rôznych porotcov, ktorí tieto poviedky čítali počas letných mesiacov v rôznom rozporení. To by mohlo zaručiť, že si medzi poviedkami nájde každý čitateľ niečo svojmu srdcu blízke a veľmi pravdepodobne aj texty, ktoré sa mu páčiť nebudú. Taký je už život antológie z literárnej súťaže. Keď som uvažoval nad radením poviedok v knihe, snažil som sa spomenúť si na prvotné pocity z každého textu, ktoré som mal, keď som ich v lete čítal. A zoradiť ich tak, aby sa navzájom nepobili, ale tiež, aby to nebola homogénna hmota, v ktorej sa jednotlivé kúsky rozplynú a nezapamätáte si ich. Posúďte sami, či sa to podarilo.

Ale vlastne – nemusíte čítať ani po poradí. Na konci každej poviedky sa nachádza medailónik o autorovi a krátky popis od niektorého z porotcov. Aj ten vám napovie, o čom poviedka je a pomôže s rozhodovaním sa, či na ňu práve máte náladu. Tieto popisy sme premiestnili oproti minulému roku za samotné poviedky. Ak si totiž chcete vychutnať text bez toho, aby ste naň už mali vopred ponúknutý názor, je to tak lepšie.

Na konci knihy sme uverejnili tiež esej profesora Ericha Mistríka. Počas hodnotenia tohto ročníka súťaže a pri kontaktoch s naším tohtoročným porotcom sme nadobudli dojem, že bude mať čo povedať tým z vás, ktorí sa pokúšate o písanie

fantastiky. Niektoré jeho vyjadrenia sme tiež publikovali na stránke súťaže popri blogoch Katky Čavojovej a tiež zápiskoch Alexandry Pavelkovej. Esej nie je v našej knihe novinkou, v starších ročníkoch antológií sme publikovali eseje Miloša Ferka, Juraja Malíčka, Zuzany Kamenskej a Petra F. 'Riusa Jíleka.

Aj keď literárny workshop s poviedkami zo súťaže sme zatiaľ ešte nezrealizovali, aj v tomto roku bolo počas leta publikovaných hodnotení a rád pre autorov viac než dosť. A to ešte treba spomenúť fantastické besedy, ktoré viedla Lucia Lackovičová v Letnej čítárni u Červeného raka v Bratislave, besedu o poviedkach na festivale Pohoda či čítačku finalistov na fantastickom festivale Istrocon.

Už tretí rok je s Martinus Cenou Fantázie spojená aj súťaž anglických poviedok Fantasy Award. V tomto roku nám prišlo 27 poviedok od 14 autorov a 13 autoriek a celkom vyrovnaný počet žánrov fantasy a sci-fi plus dva hororové texty. Poviedky tentoraz hodnotil kanadský spisovateľ a vedec Eric Choi, publicista Michal Havran a vysokoškolský pedagóg František Duchoň. Začiatkom roka sa nám podarilo vydať e-zbierku poviedok z ročníka 2014 *Fragments of Heaven*, ktorú môžeme považovať za prvú antológiu slovenských autorov fantastiky vydanú v angličtine. Okrem predaja u nášho partnera Martinus.sk sa od leta predáva aj na Amazon.com. V nastolenom trende chceme pokračovať, chceme, aby sa poviedky našich autorov fantastiky objavili aj na svetovom literárnom trhu a aby sa ich mená postupne stali známymi tak, že to slovenskej fantastike vyšliape cestičku do sveta.

Aktuálne už pripravujeme zborník poviedok v angličtine z ročníka 2015 – poviedky už prešli korektúrami a je na čase vybrať autora obálky a zoradiť ich do e-knihy. Táto vyjde aj s jedným hosťovským prekvapením – kým tá minulá vyšla s poviedkou amerického autora Mike Resnicka, tá terajšia bude zasa špeciálna. Ohlásime to včas na našej facebookovej stránke Cena Fantázie. Samozrejme, rovnako sa pustíme aj do poviedok z roku 2016.

Poviedky tohto ročníka MCF som čítal na dovolenke skoro na opačnej strane sveta. A bolo úžasné zapnúť si čítačku e-knží na pláži pri zapadajúcom slnku a drinku. Nie všetky poviedky mi sedeli, mnohokrát som si do tabuľky hodnotení napísal nepub-

likovateľné skratky. Ale celkový pocit z našich autorov je veľmi dobrý. V tomto ročníku sa zišla aj veľmi zvláštna konštelácia poroty, ktorá rozdávala desiatkové hodnotenia vo veľkom, a to aj takí porotcovia, o ktorých by som to vopred nepovedal.

A ešte jedna vec je zvláštna – v aktuálnom ročníku súťaže sa zišlo relatívne veľa poviedok, ktoré sa zaoberali rodičovstvom, mamičkovstvom – tehotenstvom či prípadne samotným pôrodom. Niečo z nich sa dostalo aj do knihy. Neviem, či je to tým, že medzi slovenskými scifistami prebieha práve mamičkovský boom, možno aj hej.

Vážení čitatelia, držíte v rukách jedenásty zborník najlepších poviedok z literárnej súťaže Martinus Cena Fantázie. Verím, že vás upútala aj obálka skvelého Doda Dobríka, ktorý dostal voľnú ruku už druhýkrát a zvládol to bravúrne. V tejto knihe zďaleka nie je všetko, čo by sme radi uverejnili z poviedok, ktoré nám prišli. Za tento ročník a aj všetkých 13 predtým máme stále dosť poviedok hodných na publikovanie. A zvažujeme, čo s nimi. Možno aj reakcie na túto knihu nám napovedia, či má zmysel pracovať aj s tými ďalšími. V každom prípade, ak ste „prvodržiiteľ“ Fantázie, pozrite si na zadných stranách tejto knihy naše doterajšie počiny a prípadne nazrite aj do ďalších našich kníh a e-kníh.

A ak píšete, nebojte sa a skúste šťastie v pätnástom ročníku súťaže. Na konci knihy sú propozície slovenskej aj anglickej súťaže na rok 2017.

My máme radi poviedky. A čo vy?
Príjemné a fantastické čítanie!

Martinus Cenu Fantázie a Fantasy Award vrátane všetkých pridružených aktivít pre vás organizujú: Lucia Lackovičová a Ivan Alákša za Občianske združenie Fantázia.

MARTINUS CENA FANTÁZIE 2016:

1. miesto:

Erik Kotlárík: Mesto spomienok

(Cena Fantázie a 250 €)

2. miesto:

Martin Petro: Potom

(150 €)

3. miesto:

Zuska Stožická: Labute neplačú

(100 €)

4. miesto:

Monika Kandriková: Hľadá sa upír

5. miesto:

Janka Javorka: Kosti, kostry, kostlivci

Cena poroty:

Zuska Stožická: Labute neplačú

Cena spoločnosti Intel pre najlepšiu sci-fi poviedku 2016:

Janka Javorka: Kosti, kostry, kostlivci

Cena Bibliotéky 2016:

Nada Langová: Tajomstvo Lucie Modrej

Cena Béla 2016:

Jozef Harendarčík: Strašiak

Cena OZ Fantázia pre najlepšiu fantasy poviedku 2016:

Ján Gálik: U Čierneho draka

Výsledky boli vyhlásené na 24. medzinárodnom knižnom
veľtrhu Bibliotéka dňa 12. 11. 2016 v Bratislave.

NAĎA LANGOVÁ

Tajomstvo Lucie Modrej

Sinice patria do skupiny baktérií, ktorých názov pochádza zo slova sinný, čiže modrý. Staršie sa označovali ako modrozelené riasy.

- Encyklopédia hydrobiológie -

Za posledné dva roky sa v jazere za dedinou utopili dvaja chlapci. Tak si to ľudia šuškali medzi sebou, hoci jedno telo dodnes nikto nenašiel. Napriek nebezpečenstvu tam tie štyri pobláznené dievčatá šli, aby ukázali, že sa neboja a vyhrajú slovnú stávkú so spolužiakom. K brehu dorazili za súmraku. Rozchichotané a bosé rozložili oheň. Spievali si pesničky o láske a rozprávali strašidelné príbehy, aby sa navzájom odskúšali, či sú odvážne. Vykasali sukne, nohavice a vošli do vody namočiť si aspoň nohy. Dohodli sa, že do hlbokaj nepôjdu. Dajú pozor, aby im hladina nesiahala vyššie než po kolená.

Ako to už býva, jedna zapišťala a vybehla na piesočnatú pláž. Ďalšia sa zľakla a bežala von za ňou. Tma popúšťala uzdu fantázie dievčat natoľko, že aj najmenšie žblnknutie ich vyľakalo.

„Neblbnite,“ zakričala Erika a ďalej ponorenými chodidlami skúmala dno.

„Niečo sa mi obtrelo o nohu. Niečo slizké.“

„Určite,“ odvrklo dievča a trochu dúfalo, že aj jej lýtko vojde do cesty rybe alebo aspoň riasie. Chcela vedieť, aké to je. Utekala by tiež z vody von? Obávala sa však, že taký strach by to v nej nevyvolalo. Zvykla chytať ryby so staršími bratmi, a preto sa ich nebála.

Lena prešľapovala s vytiahnutou sukňou vedľa nej. Páčilo sa jej, ako sa pod vlastnou váhou zabára do bahna pod tmavou hla-

dinou. Vtedy niečo naozaj žblnklo. Otočili sa chrptom k ohňom osvetlenému brehu a čelom k nekonečnému jazeru. Ticho.

„To bola tá ryba, čo ťa vystrašila.“

Dievčaťu na brehu nabehli na chrpte zimomriavky, hoci sedela blízko pri ohni. Niečo bolo zle. Ticho a potom sa hladina zase rozvírila. Znelo to, ako keby sa snažil niekto vo vode plávať.

„Čo to bolo?“ kričala z brehu. Napadlo jej, že tie zvuky majú na svedomí chalani, ktorí ich prišli vylakať. Ešte na mokré chodidlá si navliekla topánky, rýchlo sa snažila zaviazať šnúrky. Len čo to dokončí, utečie. Nikto normálny by v jazere neplával, odkedy sa stali tie nehody. Všetci, aj chlapci, sa mu vyhýbali. Všimla si na mokrom lýtku šmuhu od bahna presne na mieste, kde sa jej niečo dotklo. Odtlačok ruky. Štyri prsty a jeden palec. Pozrela na kamarátky vo vode a spustila vreskot.

Vodu rozčeryl pohyb, zvuk k nim doľahol z krátkej vzdialenosti. Nepokojné vlnky sa zaleskli vo svetle ohňa. Lena utekala okamžite von. Erika na moment zaváhala, keď konečne zacítila tlak medzi členkami. Mohla to byť ryba, ale aj riasa. Neprijemný pocit, možno strach, ju motivoval k tomu, aby aj ona nasledovala kamarátky na breh. Neponáhľala sa, veď to bolo len pár krokov.

Sledovali ju. Chceli, aby už konečne prišla k nim, aby si mohli odfúknuť, že jej nič nehrozí. Ozval sa dievčenský rev. Lena sa triasla a vystretým prstom ukazovala Erike na nohu. Zbadali to všetky. Za lýtko ju držala zelená ruka. S každým jej krokom sa z jazera vynáral tieň, ktorému z ramien stekala voda. Erika okrem pachu bahna necítila nič. Až keď sa otočila, vytreštila oči. Ruka potiahla a ona padla do vody. Kričala, kopala, vyplúvala z úst rozbahnenú vodu, driapala sa smerom k ohňu, no ten bol čoraz ďalej. Zahalila ju tma.

...

Dievča našli ležať v trstine ešte v tú noc. Bola nahá, dobitá a doškriabaná, no dýchala. Oči plné strachu upierala k oblohe, na otázky nereagovala. Keď ju doviezli do nemocnice, už na ňu čakala mama aj otec. Nikdy by im nenapadlo, že uvidia telo svojej dcéry v takom stave. Lekári sa o ňu postarali, očistili, prezreli a sestričky ju uložili do postele. Keď náhodou zadriemala, roztriasla sa na celom tele kvôli zlým snom. Pomohli až sedatíva.

Najbližších deväť mesiacov boli Erikiným domovom nemocnice a ústavy. Keď zistila, že je tehotná, chcela plodu ublížiť, no kresťansky vychovaní rodičia jej to nedovolili. Radšej celú záležitosť ututlali a strážili pred okolím ako veľké tajomstvo, o ktorom sa nesmie nikto dozvedieť. Párkrát svoje rozhodnutie oľutovali, no vtedy už bolo neskoro. Erika sa raz dokonca bodla nožom do brucha, ale zachránili ju aj plod.

Keď porodila, na dieťa sa ani nepozrela. Schúlila sa do kľbka chrbtom k nemu, zakryla si uši, aby ho nepočula plakať a keď ju lekár donútil ešte chvíľku spolupracovať a dokončil, čo bolo treba, zaspala. Prvýkrát po dlhom čase sa vyspala dobre. Na druhý deň sa usmievala. Najedla sa a objímala rodičov s úsmevom na tvári, akoby sa nič zlé nestalo. Na všetko zabudla. Spolu s rodinou, ale bez dieťaťa, odišla z nemocnice. Prestahovali sa a pokúsili sa zabudnúť na minulosť.

Aspoň na nejaký čas.

•••

Pani a pán Tomášikovci sedeli na drevenej lavici a čakali. Nič, ani peniaze, im nepomohlo čakanie skrátiť. Pán Tomášik sa dnes vykašlal na kravatu a pani Tomášiková sa neunúvala natáčať si vlasy ako obvykle. Tu, pred dverami odboru sociálnych vecí, na tom nezáležalo. Dvere na kancelárii úradníčky sa otvorili. Vycupitala z nich nízka pani, podala Tomášikovcom ruku a odovzdala bielu obálku s overenými posudkami.

„Dieťa podľa vašich požiadaviek momentálne neevidujeme. Viete, o také malé deti je veľký záujem. Keby ste zvážili osvojenie staršieho dieťaťa...“ vetu nedokončila. Rozlúčila sa s oboma podaním ruky a súcitným pohľadom. Narovnala sa a pristúpila k vedľajšej lavičke. „Pani Nováková, dobrý deň. Dnes bez manžela? Podťe, mám tu pre vás niečo, ale neviem, či to presne spĺňa vašu predstavu.“

Obe ženy zmizli za dverami. Pán Tomášik a jeho manželka sa na seba pozreli. Zostali sedieť, lebo postaviť sa by ani jednému z nich neurobilo dobre. Asi sa cítili byť v tej chvíli sami, ale neboli. Celý čas ich pozorovala nenápadná, takmer až neviditeľná pani, ktorá čakala na úradníka z vedľajšej kancelárie. Odkasľala si a pristúpila k manželskému páru.

„Počuli ste už o Ústave pod divou jabloňou?“ Nečakala na odpoveď a vytiahla z opotrebovanej kabelky prospekty s farebnými obrázkami. „Nech sa páči. Naše deti na adopciu nie sú úplne vhodné. Vlastne ich ani nie je veľa. Staráme sa momentálne len o štyri batolátá.“ Ešte raz si premerala muža aj ženu ponad okuliare. „No, prídte sa pozrieť, len ak by ste naozaj chceli. Všetky sú maličké. Nemalo by im to ublížiť. Tu je kontakt na mňa.“ Podala im vizitku na zožltnutom papieri.

Dvere na vedľajšej kancelárii sa otvorili. Nevyšiel z nich žiadny človek, len zvuk: „Ďalší prosím.“

Pani ho nasledovala.

„Počkajte,“ zareagovala pani Tomášiková. „Ústav? Sú tie deti nejako choré?“

„Choré?“ Pani si poškriabala nos. „Choré nie. Len iné.“

•••

Ústav navštívili. Zmestilo by sa do neho aj dvadsať detí, ale naozaj boli len štyri. Jedno kolenačky popod postielky naháňalo loptu, dve sa hrali s kockami a jedno spalo.

„Vyzerajú normálne.“

„To áno,“ pripustila pani Agáta, s ktorou sa pár dní pred návštevou spojili telefonicky vďaka vizitke. „Spomínali ste, že by ste chceli dievčatko, ale to jediné vám nemôžeme dať,“ pohladkala malú po spiacej tvári. „Zvyšní sú chlapi.“

„Prečo nie ju?“ opýtala sa pani Tomášiková.

„O ostatné by ste sa dokázali postarať, ale o ňu nie.“

Tomášikovci boli nahnevaní. Tolkokrát počuli od svojich známych, že si nedokážu ani len predstaviť, aké je to vychovávať dieťa, keďže žiadne nemajú. Malá sa pomrvila, zdvihla rúčky a pošúchala si oči. Potom ich otvorila, skrivila tvár a začala nespokojne plakať. Okamžite pribehla vychovávateľka, ale pani Agáta ju predbehla, sama zobrala dievčatko na ruky, aby skontrolovala plienku.

„Je hladná, ale najskôr kúpeľ,“ podala ju zamestnankyni.

„Môžeme ísť aj my?“ skúsila pani Tomášiková. Prečítala o výžive a starostlivosti o dieťa desiatky kníh. Niektoré rady otestovala na sestriných deťoch, ale až pri tomto dievčatku mala pocit, že by to bolo naozaj. „Prečo nie ju,“ zopakovala tiško, od malej neodtiahla zrak ani na sekundu. Manžel sa zľakol, že táto návšteva

nebol dobrý nápad. Čo ak jeho manželka odíde smutná a doma prepadne depresiám, ktoré už toľkokrát prekonala?

„Zostaňte tu so mnou, prosím,“ zastavila ich Agáta. „Sú tu ďalšie tri deti.“

Pani Tomášiková zostala poslušne sedieť na stoličke. Možno to bolo spôsobené tým, koľko návštev sociálnych pracovníkov a psychológov za posledný rok s manželom absolvovala. Pozorovali každý jej pohyb aj mimiku v tvári. Raz v posudku našla zmienku o tom, že sa pri varení pohybuje po kuchyni príliš rýchlo a nedovolí nikomu, aby sa jej motal popod nohy. Odvtedy sa bála robiť prudké pohyby, keď ju niekto posudzoval. A táto žena ju určite hodnotí, aj keď si dáva pozor, aby to na nej nebolo vidieť.

Dievčatko začalo vrieskať. Bol to krik, ktorý neuniesol ani jeden z Tomášikovcov. Rozbehli sa za zvukom. Pani Agáta ich chcela zastaviť, ale nepodarilo sa jej to. Vbehli do kúpeľne, kde vychovávatelka kúpala dieťa v umývadle. Všetko sa zdalo byť v poriadku, až na ten rev. Pani Tomášiková sa rozhodla, že sa skúsi malej prihovoriť, chytí ju za rúčku a povie jej, že nemá dôvod plakať. Upokojujúci tón dokáže zázraky. Ale keď to spravila, zistila, že má pršteky studené ako ľad. Ponorila dlaň do vody, v ktorej dievčatko kúpali.

„Pane bože, prečo ju umývate v takej ľadovej vode?“

Vychovávateľka hľadala radu u pani Agáty. Tá jej naznačila, že sa o celú vec postará.

„Niečo vám ukážem, ale sľúbite mi, že budete mlčať.“ Počkala, kým obaja prikývli, až potom pristúpila k umývadlu. Dievča uložila do náručia pani Tomášikovej. Nadobudla pocit, že jej môže dôverovať. Otočila červeným vodovodným kohútikom, nabrala teplú vodu do dlane a dovolila jednej kvapke stiecť malej po ramienku. Z pokožky vyrašil zelený úponok. Rástol, až kým sa neobmotal okolo celej rúčky. Na konci vrástol púčik, otvoril sa a rozkvitol. Tomášikovci zhlikli.

„Lekno,“ zašepkal pán Tomášik.

„Pane bože,“ zakryla si pani Tomášiková ústa.

„Preto ju kúpeme v studenej vode. Čokoľvek nad desať stupňov Celzia spôsobí toto.“

Agáta odtrhla kvietok lekna a podala ho pánovi Tomášikovi. Úponok na detskej rúčke sa stiahol až celkom zmizol pod po-

kožkou. Akoby sa to, čo práve videli, nikdy nestalo. „Trvalo nám dlho, než sme na to prišli.“

„Ako sa volá?“

„Lucia.“

...

Lucia mala najradšej zimu. Dôvodom neboli Vianoce alebo zimné prázdniny. Všetok dážď sa počas mrznúcich dní menil na sneh. Padal na zem a ona sa ho mohla dotýkať, olizovať ho a váľať sa v ňom, kým nebola úplne premočená. Až keď sa premrznutá vracala domov a oblečenie v chodbe rozmrzlo, pod vlhkosťou jej na koži namiesto zimomriavok rástol zelený mach. Tento ešte predtým nevidela. Rýchlo zaliezla do svojej izby, aby ju rodičia neprichytili, vytiahla z police plnej kníh botanický atlas o rastlinách a mokradiach a listovala, kým nenašla zhodu. „Ploník močiarny, *Polytrichum palustre*,“ zabodla oči do textu.

Ploník z čeľade ploníkovité (Polytrichaceae) patrí medzi najdokonalejšie a najznámejšie z rodu machov (Bryophyta). Na území Slovenska sa vyskytuje desať druhov ploníkov, jedenásty, ploník močiarny, je regionálne vyhynutý. Naposledy bol jeho výskyt zaznamenaný v roku 1993 v oblasti Slapovských jazier...

„Slapovské jazerá.“

Skontrolovala chodbu, či ju náhodou niekto nepozoruje. Zavrela dvere a zo šuplíka vytiahla svoj osobný herbár. Bol to malý ošúchaný zošit podpísaný menom Lucia Modrá. Modrá, to bolo to jediné, čo jej ostalo po matke. Inak o nej nevedela nič. Herbár obsahoval záznam všetkých rastlín, ktoré jej z tela kedy vyrástli. Lekno biele, žaburinka menšia, leknica žltá. Na Slovensku sa vyskytovali. Boli chránené, ale nie vzácne. Okrem nich mala v zbierke aj leknó zelené a záružlie malé. Obe vyhynuté. Z informácií na internete však zistila, že majú niečo spoločné – oblasť ich výskytu boli výhradne stojaté vody v okolí Slapovských jazier. A tie vôbec neboli ďaleko.

...

Vychovávať Luciu nebolo až také náročné ako si Tomášikovci mysleli. Samozrejme, mali to o čosi náročnejšie než rodičia normálnych detí, ktorým netreba zamedzovať prístup k teplej vode. No keď sa vysporiadali s veľkým problémom, zostali len malé, bežné. Pán Tomášik vždy sníval, že naučí svoje deti bicyklovať,

hrať futbal a plávať. Trápilo ho, že to posledné sa mu nesplní. Ukázalo sa však, že aj táto obava bola zbytočná. Počas jarných prázdnin, ktoré trávili spoločne na chate pri priehrade, Lucia z ničoho nič vbhla do vody. Otec za ňou utekal, aby ju odtiaľ vytiahol, dopadlo to však naopak a Lucia zachránila jeho.

„Prečo si to urobila?“

„Neviem, proste som nedokázala odolať.“

Pán Tomášik prechladol. Nebol pripravený na studenú februárovú vodu a zvyšok dovolenky preležal v posteli s teplotami. Lucia chodila plávať každý deň. Zistila jednu vec, ktorú sa rozhodla pred adoptívnymi rodičmi držať v tajnosti. V prírodnej vode dokázala svoje schopnosti ovládať. Vypustila do jazera len toľko rias, koľko si zaumienila. Ak nechcela, nestalo sa nič. Bolo to prirodzené ako dýchanie. Pani Tomášikova si všimla, že kým Luciu studená voda vo vani oziabala, z tejto prírodnej nemá ani husiu kožu. „Možno na tej alergii z chlóru niečo predsa len bude,“ zverila sa manželovi. Ten namiesto súhlasu kýchol.

•••

„Nemali by ste ju v tom podporovať,“ zareagovala Agáta, keď sa jej Tomášikovci zverili o Luciinej schopnosti plávať. Navštevovala ich aspoň raz ročne, najskôr pre istotu, potom pre radosť. Pre Luciu to bola teta Agáta.

„Prečo nie?“ opýtal sa pán Tomášik. „Agáta, mala by si ju vidieť. Keď pláva, je šťastná, smeje sa, teší sa. Cíti sa v nej ako...“

„Ako doma?“ opýtala sa rázne.

„Chcel som povedať ako ryba vo vode.“

Agáta sa napila čaju. „Dobre, nech chodí plávať, keď je to pre ňu prirodzené. Tomu nezabránime. Ale nech nikdy, opakujem, nikdy nevstupuje do Slapovského jazera. Sľúbte mi, že si v ňom neomočí ani prst.“

„Prečo?“

O každom chovancovi sa vždy pokúsila získať čo najviac informácií. „Toto jej čudáctvo odniekiaľ pochádza. A ja vám hovorím, že za to môže to jazero. Nepustíte ju k nemu a ani k žiadnemu potoku, ktorý do neho priteká alebo odtieká. Ideálne by bolo, keby ste sa odsťahovali od neho čo najďalej. Viac o tom hovoriť nechcem, no ak sa dozviem, že sa k nemu priblížila aj napriek tomu, že

ste o tom vy dvaja nevedeli, zariadim, aby ju vrátili k nám. Verte mi, že to urobím.“

Keď odišla, pán Tomášik pribehol k počítaču, do prehľadávača zadal Slapovské jazero a chvíľku hľadal. Potom zhíkol a zaprel sa do stoličky. Zavolať manželku a ukázať jej, čo našiel.

...

Slapovské jazerá boli už niekoľko rokov pre verejnosť neprístupné. Oficiálnym dôvodom boli sinice. Tie znemožňovali ľuďom bezpečne sa kúpať vo vode. Výskyt vzácnych rastlín si všimli aj ochrancovia, a tak presadili, aby územie ohraničoval vysoký plot. Skutočný dôvod si pamätal málokto. Súčasného starostu Slapov, Jozefa Studeného, ľudia pred dvoma rokmi zvolili aj preto, lebo sľúbil, že túto situáciu zmení. Keď manželke oznámil, že sa chce do rodnej dediny vrátiť a kandidovať, zúrila. Nenávidela Slapy, neprirástli jej k srdcu. Život v meste jej vyhovoval. Keď Jozef vo voľbách vyhral, nemala chuť oslavovať, no ešte v ten deň im zatelefonoval známy, že sa mu na stôl dostal rekreačný developerský projekt, ktorý by ich mohol zaujímať. Nakoniec dostali príležitosť na celej situácii zbohatnúť.

Určitý podiel na nenávisti k Slapom mala aj pani Tomášiková. Hoci bol medzi nimi vekový rozdiel, pani Studená bola mladšia, bývali kamarátkami, a to až do dňa, kým pani Tomášiková záhadne neprišla k dieťaťu. Hneď ako pani Studená, vtedy čerstvo vydatá, pricestovala z mesta kvôli neodkladnej úradnej záležitosti, pozvala ju na návštevu, aby sa jej pochválila. Pani Studená skoro odpadla, aj keď navonok sa snažila tváriť neutrálne.

„Tak sa vám tá adopcia napokon podarila.“

„Áno,“ súhlasila nadšene pani Tomášiková a zatiaľ čo pobehovala po kuchyni a pripravovala kávu, pani Studená sa na dieťa mračila. To sa zamračilo tiež, roztiahlo nos a potlačilo.

„Myslím, že sa ten malý zázrak práve pokakal.“

„Hneď som tam,“ štrngala riadom pani Tomášiková. Pribehla aj s vlhčenými obrúskami v náručí. Kým malú prebaľovala, pani Studená nechcela vyzeráť ako odľud, a tak aspoň podala kamarátke dva vlhčené obrúsky, aby prejavila snahu pomôcť.

„Prepánakráľa, tie sú studené. Odkiaľ si ich vytiahla? Z chladničky?“

Pani Tomášiková neodpovedala. Dieťa po celý čas plakalo, nedalo sa odhadnúť, či mu vadí samotné prebaľovanie alebo chlad. Čajník, v ktorom sa varila voda, začal písať.

„Postrážim ju,“ navrhla s obavami, hoci pôvodne sa toho malého tvora nechcela ani len dotknúť. Odpudzoval ju.

„Hneď som späť,“ utekala pani Tomášiková do kuchyne.

„Koľko máš mesiacov?“ opýtala sa pani Studená dievčatka. Chytila ju do rúk tak, aby ju držala od seba čo najďalej a vyšla s ňou na dvor. Na trávniku stál rozložený nafukovací detský bazénik. Keď bola sama ešte dieťa, musela sa starať o mladších bratov. Neznášala vodu, no bola presvedčená, že je lepšia ako vlhčené obrúsky z chladničky. Rukou vyskúšala teplotu, bola príjemná, cez deň ju zohrialo slniečko. Najskôr omyla malej nožičku, aby sa presvedčila, že nezačne vrieskať. Vyzerala spokojne. To trvalo len do chvíle, než sa pani Studenej okolo ruky neovinuli riasy tak tuho, až jej pod nimi zostala modrina. Zlý pocit na zátylku sa zmenil na hrôzu. Detské telíčko sa jej vyšmyklo z rúk a caplo do bazéna. Z namočenej kože dieťaťa sa drali na vzduch fontány zelených listov. Ťahali sa po zemi, obmotávali sa okolo krku a paží dievčatka. Vrešťalo o život.

Pani Tomášiková pribehla práve včas, aby ju z vody vytiahla. Kmásala z nej listy tak nešetrne, až jej na koži zostávali krvavé rany, ktoré sa vzápätí zacelili. Vbehla s ňou naspäť do domu. Odmotávala jej riasy z krku a začala ju tišiť.

„Je to obluda,“ ukázala na dieťa pani Studená. Triasla sa na celom tele.

Pani Tomášiková na kamarátku nešťastne pozerala. Takto to nechcela. Chcela jej to povedať tak, aby to pochopila. Tak, aby to aspoň pred ňou nemusela tajiť. Pani Studená však bola v šoku. Neočistená od rias vybehla z domu a už sa do neho nikdy nevrátila. Vlastne odišla do mesta a už by sa nevrátila ani do Slapov, keby nebolo jej manžela.

Teraz, po rokoch, stála po jeho boku na kopci s výhľadom na Slapovské jazero a sledovala nákladné autá a ťažkú techniku, ako sa brodí bahnom čo najbližšie k vode. Pri pohľade na tú námahu bolo takmer nemožné uveriť, že to najťažšie – rokovania s miestnymi úradmi a ochranármi prírody – mali za sebou. Sledovala

začiatok čistenia, zatiaľ čo sa jej manžel pripravoval na rozhovor s redaktorkou regionálnej televízie. Tá bola zo svojej prvej živej reportáže nadšená a starostu poprosila, či by sa mohli presunúť bližšie k vode.

„Ideš s nami?“ opýtal sa manželky.

Ani za svet, pomyslela si. Prístupová cesta bola rozbahnená. Aj stavbári mali pracovný odev zašpinený až po kolená. „Radšej nie. Nie som vhodne obutá,“ ukázala na manželove gumáky.

„No dobre, tak nabudúce.“

„To iste, len to tam poriadne vyčistite,“ povedala, keď aj s kameramanom odišli a už ju nemohli počuť. „Poriadne,“ spokojne sa usmiala.

...

Lucia kvôli svojmu čudáctvu nemala veľa kamarátov. Do školy stačilo priniesť potvrdenie od lekára, že je alergická na chlór, a mohla pri umývaní tabule používať gumené rukavice. Ale deti sú zlomyseľné a také vysvetlenie pre ne nič neznamenal. Smiali sa jej. Bodaj by nie. Dávala im na to dôvod skoro každý deň. Počas výtvarnej výchovy, keď kreslili vodovými farbami, na chémii pri pokusoch. Nie zriedka sa to skončilo plačom. Nenávidela sa.

Pán Tomášik jej raz povedal: „Nevšímaj si ich. Ak sa začnú nuďiť, nájdu si inú obeť.“ Mračila sa, a tak dodal: „Je to tá najhoršia rada, akú ti môžem dať. Pochopím, ak ju odignoruješ.“

„A ak nie?“

„Raz z toho vyrastú.“

Našťastie sa nudiť začali. Hlavne, keď zistili, že alergia na chlór nespôsobuje upchatie mozgových závitov a že Lucia je vlastne celkom dobrá v športe. Začali mučiť niekoho iného – Lauru Studenú z prvej triedy, mladšiu dcéru starostu. Staršia sestra Silvia si ju na chodbách doberala spolu s ostatnými. „Nedonosená,“ vykrikovala na celú chodbu. „Hlúpa, škaredá.“

„Silvia,“ ozval sa prísny hlas učiteľky, keď ju prichytila. „Ku mne do kabinetu. Okamžite.“

Silvia otrčila gambu a hľadala podporu u spolužiakov, ale všetci ako zázrakom zmizli. „Toto si vypiješ,“ zavrčala na sestru.

Zazvonilo. Chodba sa vyprázdnila. Laura si sadla na scho-disko. Neponáhľala sa do triedy. Lucia vyšla spoza rohu a pristú-

pila k nej. Takto zhora videla šupinatú kožu pod riedkymi vlasmi prváčky. Akoby jej ich niekto posypal múkou.

„Si v poriadku?“

„Je to psoriáza,“ ukázala prstom na hlavu, keď jej neuniklo, ako ju Lucia skúma. „A narodila som sa o mesiac skôr. Ale ocko mi neustále opakuje, že to nevádi,“ fňukala, hlavu schovala do dlaní.

„Je to krava.“

To ju prinútilo sa na Luciu znovu pozrieť. „Je to moja sestra.“

Lucii niečo napadlo. „Vyrastie z toho.“

„Z toho, že je moja sestra?“

Potom pochopila. Lebo psoriáza nespôsobuje upchatie mozgových závitov.

•••

Lucia si ďalšie informácie o psoriáze našla na internete. Mohla sa Laury opýtať, ale tušila, že o tom nebude vedieť toľko, čo Google. Sotva vedela čítať a rodičia sa s ňou o tom asi tiež veľmi nerozprávali. Silvia už vôbec nie. Keď našla informácie o liekoch, dostala nápad. Za toto by sa na ňu rodičia hnevali. Otvorila okno a nabrala do dlane trochu snehu. Rozotrela si ho na koži medzi laktom a zápästím a čakala, kým sa začne topiť. O chvíľku z pokožky vyrástli rastlinky ploníka. Opatrne ho zotrela z kože a zamiešala do krému, ktorý používala, keď sa jej vlastné ranky zle hojili. Na druhý deň vyhladala Lauru v škole a krém jej strčila do vrecka. „Natri si tým zapálenú kožu vo vlasoch.“

„Čo to je?“

„Krém. Špeciálny. Mohlo by to fungovať.“

„Tiež si zo mňa strieľaš ako ostatní?“

„Nestrieľam.“

Lucia bola zvedavá, či to pomôže. Neprešiel ani deň, keď ju Laura čakala na konci vyučovania pred školou.

„Pozri sa?“ rozpustila si vlasy a ukazovala na kožu pod nimi. Trochu bielej múky ostalo, ale zapálená koža zmizla. „Čo si mi to dala?“

„Volá sa to ploník. Je to mach.“ Lucia zaváhala, či má Laure povedať celú pravdu. Bola ešte malá a kadečo by mohla pokaziť. A jej sa konečne niečo podarilo. Niečo, čo mohla dokázať iba ona. „Rastie pri Slapovskom jazere.“

„Ocko v poslednom čase nebyval s nami doma, lebo to jazero čistil. Teraz pripravuje slávnosť.“

To Lucia veľmi dobre vedela. Ukončenie, na ktoré tak veľmi čakala, bolo už tretí raz preložené. Jej rodičia sa ako naschvál rozhodli, že presne v ten deň všetci traja navštívia tetu Agátu a nechceli ustúpiť. To by znamenalo, že sa slávnosti nebude môcť zúčastniť. Vymyslela plán, ktorý jej zatiaľ nevychádzal. Pani Studená zháňala po okolitých obciach brigádnikov a dobrovoľníkov, ktorí by pomáhali a obsluhovali návštevníkov. Už dvakrát sa u nej uchádzala hoci aj o miesto umývačky riadov. Ak by ho dostala, rodičia by určite návštevu preložili. Bola by to jej prvá brigáda. Ak sa tam nedostane, bude musieť ešte týždeň počkať na oficiálne otvorenie pre verejnosť. Taká trpezlivá nebola. Pani Studená sa však pri jej žiadosti tvárila zhrozene a zakaždým ju odohnala preč.

„Ty tam chodíš?“ opýtala sa Laura.

„Povedzme, že viem, kde ho nájsť,“ pripustila Lucia. „Zostalo ti ešte trochu toho krému?“

Laura prikývla.

...

Všetci traja Tomášikovci sedeli pred televízorom, keď niekto zaklopal na dvere. Lucia sa ako najmladšia neochotne začala dvíhať, keď sa klopanie ozvalo po druhýkrát už o niečo razantnejšie a následne prešlo do trieskania.

„Počkaj, ja tam pôjdem,“ zdvihol sa pán Tomášik. Lucia sa mu dívala ponad plece, keď nazrel cez priezor. Nadvihol obočie, poškrabal sa po hlave a napriek obavám otvoril.

„Kde máte tu malú ježibabu?“ jačala pani Studená. Vlasy jej lietali okolo hlavy a keby na perách nemala nanesený svoj typický rúž, zvyčajne uhladenú ženu by ani nespoznal.

„Ty!“ ukázala prstom na Luciu a vrhla sa proti telu pána Tomášika.

„Utekaj do svojej izby,“ zakričal otec a chytil nervóznú ženu za ramená. „Čo to má znamenať?“

„Tá beštia,“ našahovala po nej ruky. „Chodí k Slapovskému jazzeru! Viem to od Laury. Ona za všetko môže!“

„Za čo preboha? Zbláznili ste sa?“ pozrel sa vystrašene na manželku. Tá neveriacky pokrútila hlavou a odtiahla dcéru do obývačky.

„Sviní ho. Chlapi tam makajú do noci a ráno je zase všetko zaprasené.“

„Vypadnite!“ vystrčil ju z dverí a nasledoval ju. Dvere za sebou pre istotu zabuchol. Zostali tak pred domom sami.

„Lauru dnes domov doviezli policajti celkom premočenú. Našli ju pri nočnej obhliadke na brehu jazera. Hľadala nejaký mach, ktorý tam vraj rastie a túto sprostosť má od vašej dcéry!“ zabodla mu prst do hrude. „Odkážte jej, že tam nič nerastie. A keby aj áno, zatočím s tým svinstvom. Nasypem do jazera chemikálie, hoci aj kyselinu, ak bude treba.“

„Pani Studená, radšej prestaňte,“ odstrčil jej ruku nabok. „Ak je to pravda, Lucia to určite nemyslela zle. Porozprávam sa s ňou.“

„Laure nič nepomôže. A tej vašej oblude tiež nie. Bodaj by sa v tej vode uvarila.“

„To snáď nemyslíte vážne.“ Mal na jazyku niekoľko nadávok, nadýchol sa, aby ich vypustil, no zastavila ho. Zakryla si ústa rukou, akoby si uvedomila, čo povedala a roztriasla sa na celom tele.

„Vaša dcéra,“ vyplula to slovo, „žiadala o brigádu počas oslavy. Týmto ju prijímam.“

„Lucii zakážeme, aby k tomu jazeru chodila.“

„Na brigádu pôjde, inak prezradím jej tajomstvo.“ Keď videla, že sa chystá namietat, dodala: „Stačí ju obliať vodou, že?“

Pána Tomášika zamrazilo. „Prečo by ste to robili?“

Otočila sa a utekala ulicou preč.

•••

Lucia v obývačke nariekala a pani Tomášikovej trvalo pár minút, kým ju utíšila. Prezradila jej, odkiaľ pani Studená vie o jej tajomstve. Veľmi sa jej ospravedlňovala. Opýtala sa na Lauru a Lucia jej vyrozprávala, čo sa stalo v škole.

„Chodíš k Slapovskému jazeru?“

„Nie. Vymyslela som si to, lebo tam voľakedy ploník rástol. Nemohla som jej povedať pravdu,“ potiahla nosom.

Pani Tomášiková dcéru objala. „Neverím, že by každý reagoval takto,“ a čo najnevinnejšie dodala, „sľúb mi, že k tomu jazeru nepôjdeš.“

Pán Tomášik sa vrátil do domu a prisadol si k nim. Vedel, že tento sľub Lucia nebude môcť dodržať.

...

Na slávnosť sa prišli pozrieť obyvatelia z okolitých dedín, medzi nimi viacero vážených hostí. Výzdoba tomu zodpovedala. Nechýbali lampáše a malé drevené pódium, určené na tanec. Neďaleký provizórny altánok aj breh naplnilo množstvo ľudí, navzájom sa zdravili a klebetili. Ak sa dostali k stolíkom s jedlom, zobli si chlebíček, kúsok syra alebo ovocia. Lucia dostala na starosť stoly blízko brehu. Vymieňala poloprázdne tácky za plné, odnášala použitý riad z miest, kde ho hostia nechali ležať, dopĺňala príbory a čisté taniere, vymieňala špinavé obrusy. Hoci si plnila povinnosti najlepšie ako vedela, pani Studenej, ktorá sa po celý čas držala čo najďalej od jazera a odmietala sa k vode čo len priblížiť, to nebolo po chuti. Keď na seba náhodou narazili, neustále na dievča sipela, aby bola rýchlejšia a pozornejšia.

Bol teplý večer s jasnou oblohou. Lucia sa oprela o strom tam, kde na ňu ešte dočiahli svetlá a z vrecka vytiahla herbár. Chcela si ho v pokoji prelistovať a pri tom si oddýchnuť, no aj tam ju našiel jeden pár prváckych očí.

„Laura, čo tu robíš? Mama ťa bude hľadať.“

„Nebude,“ oprela sa o strom aj ona. „Je tu veľa vody.“

„Áno.“

„Keby bola liečivá, mohla by uzdraviť celý svet.“

„Áno, je jej tu dosť.“

„Keby bola liečivá, mohla by uzdraviť aj mňa. Mama hovorí, že som škaredá.“

„To určite nehovorí.“

„Že mám škaredú pleť. Keď ma v lete kamarátky volajú na kúpalisko, hovorí im, že ma nepustí, lebo som chorá.“

„Nie si chorá. Si úplne normálna. Len máš niečo ako ekzém. Keď lekári prídu na to, čo ti ho spôsobuje, vyliečia ho.“ Pohládila ju po vlasoch. Laura sa k nej pritúlila. „Ukáž, učešem ťa.“

Chytila ju za ruku a odvieďla k stolom, kde bolo viac svetla. Posadila ju na stoličku, prečesala jej vlasy prstami a potom uplietla dlhý vrkoč. Pramienky svetlých a tmavých vlások sa v ňom striedali a vytvárali viacfarebné ornamenty. Namiesto gumičky jej končeky obmotala stužkou, ktorú mala pripnutú na čašníckej rovnošate.

„To je tvoj denník?“

Až vtedy si Lucia uvedomila, že ho položila na stôl a čo najrýchlejšie ho schovala do zástery.

„Prečo si na ňom podpísaná ako Lucia Modrá, a nie Tomášiková?“

Lucia vzdychla. „To je krycie meno,“ odpovedala napokon. „Ak ho niekto nájde, nebude vedieť, že je môj, lebo Lucií chodí po svete veľa.“

Laura pokyvovala hlavou. „Páči sa mi. Aj moja starká sa tak volá. Aj moja mama sa tak volala. Erika Modrá. Bolo to krajšie ako Studená.“

Lucia sa zamračila. Obliala ju horúčava a pred očami strácala jasný obraz. Spadla by, keby sa neopierala o stôl. To predsa nie je možné. „Musím ísť, Laura. Späť do práce.“

Utekla. Laura sa tiež vytratila zo slávnosti. Chcela otcovi ukázať, ako je pekne učesaná. Mama by ju za to nepochválila, nepochválila by ju za nič, čo by urobila, ale ocko áno. On ju má naozaj rád. Našťastie ich dom nebol od jazera ďaleko.

„Oci, oci, pozri aký mám vrkoč?“

Ustarostený muž zdvihol pohľad od papierov na stole, ktoré mali už ráno ležať na stavebnom úrade. Uprel pohľad na dcéru. „Krásne, Laurinka. Bež von za ostatnými deťmi. Ja za vami hneď prídem,“ a ponoril sa späť do práce, aby ju mal čo najskôr hotovú.

Donesie mu niečo pod zub, rozhodla sa. Keď je hladný, má zlú náladu. Uchmatne niečo z tácek na slávnosti, slané aj sladké, lebo ocko má vždy chuť na niečo iné. Nikto sa v ňom nevyzná. Vybehla von a ani nie o minútku sa blížila po trávniku smerom k najväčšiemu stanu, z ktorého vychádzali hlasy. Zostala stáť schovaná za plátnom.

„Nepodarené decko,“ prehovorila Laurina mama.

„Si prepracovaná. Preháňaš,“ povedal hlas riaditeľky školy.

„Viem, že mi neveríš. Ale tá prekliata voda by navždy vyriešila môj problém s ňou!“ tresla pohárom o stôl. „Poďme von. Nech už to mám za sebou.“

Laura počkala. Keď nastalo ticho, vošla dnu. Premýšľala. Zabudla, že chcela odnieť jedlo otcovi, zabudla na slávnosť. Jediné, na čo myslela, bol Luciin krém, ktorý ju na malú chvíľku vyliečil,

a na mach z jazera. Aj mama si myslí, že by jej pomohol. Škoda, že sa nenaučila plávať. Deti so psoriázou nie sú na verejných kúpaliskách veľmi vítané.

...

Lucia stála pod stromom neďaleko hlavného stanu, snažila sa nadýchnuť. To nemôže byť pravda. Pani Studená nemôže byť jej...

„Kde je?!“

Lucia sa otočila za hlasom, ktorý patrila starostovi.

„Laura!“

Utekal po trávniku. „Ty a ty,“ ukázal na dvoch čašníkov. „Musíme ju nájsť, okamžite. Laura!“

Hostia spozorneli. O chvíľku sa v celom dave šušalo o dievčatku, ktoré sa stratilo a mohlo utiecť kamkoľvek do poľa, do lesa, ale aj do jazera. Lucia mala zlú predtuchu. Pribehla k brehu, všade vládla tma. Niečo zbadala plávať v plytkej vode medzi kameňmi. Odtrhla konár z najbližšieho stromu a vylovila červenú stužku.

„Pán Studený,“ zakričala. „Našla som vo vode toto,“ otrčila vetvičku, keď pribehol spolu s ďalšími ľuďmi. „Je Laurina.“

„To teda nie je,“ oponovala pani Studená, ktorá sa prvýkrát za celý večer priblížila k brehu.

„Sama som jej ju zaplietla do vlasov.“

Pán Studený vytreštil oči do tmy. Bola dcérina, veď len pred niekoľkými minútami ho vyrušila v pracovni. Manželka by dcéru tak pekne neučesala a Silvia sa jej bála čo i len dotknúť. Všetci stíchli a napínali uši. Začuli žbľnkot a potom detský hlas. Volanie o pomoc.

„Preboha!“ Pán Studený pribehol k jednému reflektoru a namieril ho na jazero. Osvetlil temnú hladinu vody. Najskôr nič nevideli, až kým sa nad hladinou nepohla detská ruka a potom hlava. Zakvílil. Jeho manželke sa podlomili kolena a klesla k zemi.

„Robte niečo!“ kričala hrôzou.

Lauru odniesla voda tak ďaleko od brehu, že sa nevládala vrátiť späť. Starosta zhodil oblečenie a odkopol topánky, no bolo neskoro, pomyslela si Lucia, nestihne to. Jeden z čašníkov skočil do vody, ale vedela, že nedopláva včas. Sľúbila rodičom, že sa tej vody nedotkne.

„Prosím,“ chytila ju čiasi ruka za nohavice. Pani Studená sa doplazila až k nej. Nariekala.

Lucia sa jej vytrhla zo zovretia tak prudko, až do nej koplá. V tej chvíli si nebola istá, či to spravila nechtiac. Rozbehla sa v ústrety jazeru. Začiatok bol ľahký, utekala, až kým jej voda nesiahala po stehná. Voda sa nepatrne zavlnila. Vlnky poskakovali vo svetle reflektora, akoby ich rozfúkal vietor, hoci vládlo bezvetrie. Lucia sa ponorila. Cielene z tela vypustila úponky, vytryskli na povrch ako láva zo sopky, krvavé ranky sa v studenej vode okamžite hojili.

Ludia na brehu si neboli istí, čo videli. Jazero pokryli vodopády zelených listov pospájaných tuhými stonkami. Ako hady sa plazili až k brehu. Preplietali sa jeden cez druhý, až voda pod nimi celkom mizla.

Lucia netušila, kde je dno a kde hladina. Nechala úponky, nech sa rozbehnú do všetkých strán, nech rastú, čo najrýchlejšie, roz dvojujú sa a krúčia a nech hľadajú telo Laury Studenej. Nech hľadajú teplé miesto v studenej vode, nech idú za zvukom tlčúceho srdca. Nech ju oblapia a držia nad hladinou a nech ju prenesú až na breh do bezpečia, tam, odkiaľ vychádza svetlo. To všetko sa udialo veľmi rýchlo, snáď len behom niekoľkých sekúnd. Keď na konci jedného úponku zacítila teplo detského tela. Vydýchla. Bublínky ju poštekli na líci.

Na konci úponku vykvitli lekná a dotiahli Lauru až na breh k nohám rodičov. Neverili vlastným očiam, ako môže rastlina dokázať niečo také. Pán Studený zobral dcérku do náruče. Skontroloval, či dýcha a stískal ju tak silno, až sa bál, že jej ublíži. Začul, že niečo mrmle.

Silvia prvá pochopila, čo sa stalo. „Luciaaaa!“ vrieskala.

No Lucia ju nepočula. Vznášala sa vo vzduchoprázdne obklopená vodou. Úponkami spoznávala dno tohto vodného sveta. Páčilo sa jej to. Páčilo sa jej to až tak, že zabudla, že musí dýchať. A vtedy sa vedľa nej zo zamútenej vody vynorila postava. Vyzerala hrôzostrašne a nesmierne cudzo.

•••

Prehľadávali jazero niekoľko dní, no Lucia bola nezvestná. Po jej zmiznutí voda vyplavila na breh telo chlapca, ktorý sa utopil pred mnohými rokmi a nikdy sa ho nepodarilo vypátrať. Našli

ho v stave, akoby zmizol len včera. V šoku zostala celá dedina a najviac Laura. Nedokázala si odpustiť. Darmo jej opakovali, že za nič nemôže. Silvia sa od sestry nepohla ani na krok. Strážila ju cez deň aj v noci. S mamou sa nerozprávala. Ani sa to nedalo. Ostala v tranze, v ktorom ignorovala celý svet. Starosta sa nedokázal Tomášikovcom pozrieť do očí.

Tomášikovci pri rozlúčke s dcérou neplakali. Ani Agáta nevyronila slzu. Len stáli a dívali sa na hladinu pokrytú kvetmi, ktoré priniesli ľudia, aby im vyjadrili sústrasť. Oni však poznali pravdu. Vedeli, že nezomrela. Agáta sa hnevala. Vyčítala si, že dievča sama neuchránila tak ako ostatné deti. Pán Tomášik chodil k jazeru každý deň a niekedy pri ňom aj spal. Rozprával sa s Luciou. Občas mal pocit, že mu odpovedá. Niekoľkokrát sa vrhol do vĺn, no tie ho vyniesli späť na breh. Netušil, ako by ju mohol z jazera vyslobodiť, ale ak mu to raz prezradí, bol rozhodnutý urobiť čokoľvek, čo bude v jeho silách.

Jazero ostalo uzavreté. Všetko v ňom rástlo príliš rýchlo na to, aby si s tým ľudia poradili. Aspoň sa v ňom už nikto nikdy neutopil, aj keby bol chcel. O to bolo postarané.

Autorka o sebe:

Poviedka sa mala pôvodne volať Podivné tajomstvo Lucie Modrej. Až pri spätnom štúdiu názvov si autorka všimla, že tá predchádzajúca zo zborníka 2015 bola o Podivnej knihe a tá predtým bez zborníka o Podivnej skratke. Stalo sa to celkom necielene a nevedomky. Stopa k odhaleniu anonymity? (Autorka je fanúšik kriminálnych príbehov.) Náhody existujú, ale nechali by si to organizátori súťaže vysvetliť, keby si to všimli? Kľúčové slovo zmazala. Aj takéto veci rieši po večeroch okrem gramatiky a odstraňovania bohemizmov zo svojich textov. Vedeli ste, že v Čechách majú tygra a krokodýla, rozvalu namiesto súvahy (kolegovia zo slovenskej banky mi nerozumeli) a ne/konečnú radu namiesto ne/konečného radu?

Mami, oci, táto je pre vás. Keď raz napíšem knihu, vložím do nej naozajstné venovanie. Dovtedy aspoň takto.

Nada Langová

My o poviedke:

Poviedka, o ktorej by som vedela napísať niekoľko strán – a zároveň by som tým absolútne zničila jej kúzlo a určite aj prezradila tajomstvo Lucie

Modrej. Preto sa budem snažiť byť stručná a iba vás poprosím, aby ste každej vete venovali všetku svoju pozornosť, pretože táto poviedka si to plne zaslúži. Plynie ako voda, ak sa ňou necháte unášať a ponoríte sa do jej hlbín, strhne vás so sebou a vyplaví, kto vie kde – zároveň je ale ako jazero, okolo ktorého sa odvíja príbeh, pokojné, mocné, plné tajomstiev a záhad. Fantastika v podobe, aká mi nesmierne učarovala, kde sa ľudskosť ukazuje ako najsilnejšia a najväčšia mágia zo všetkých.

Jana Packová, porotkyňa Ceny Biblotéky

RÓBERT HRIC

Ablanatha

O d hradu k hradu otvárali brány, aby videli trubadúra, ktorému sa v očiach vedel zazrkadliť smútok hlbší ako tón priekop pod padacími mostmi. Vaveli, to je ďalší z tých, čo spievajú o hriechu. Hneď ho hostili a napájali skvelými vecami, lebo o hriechu chce pri zvuku lutny snívať každý. On im nato: „Varujem vás, môj *chanson* je zvláštny. Hriech sa v ňom mieša s olovom, olovo so zlatistým svetlom, dievča a kľatba *rabbi* Moridacha v ňom tiež majú svoje miesto. Ľudia načúvajú tomu príbehu, zmysel slov im uniká, len na konci priznajú, že sa ich dotýkal.“

Keď skončil, dali mu za pravdu: „Nevieme povedať, o čom presne si spieval, ani čo všetko z toho je lož, ale musíš byť človek, ktorý má čudnú minulosť.“ Poďakoval sa im za všetko dobré a na rozlúčku vravieval, veru, najväčší klamár je ten, kto dokáže povedať pravdu ako výmysel.

Takto putujúc, prišiel až do kraja Anjou, v srdci francúzskej korny, kde ho ešte nepoznali.

„Kto je to,“ šeptom sa spytovali medzi sebou dvorania. Cudzinec akoby len na to čakal. Nadýchol sa a brnkol do strún.

*Som svedkom zázraku
alchymista
rytier a zlodej
klamár, prekliaty podvodník
čo kráčaľ cestou tieňov
priateľ zisku, lacných chvíľ...*

„To sme všetci,“ zasmiali sa. „Jeden z nás klame pána s jeho paňou, druhý s paňou jeho pána. Tento tu aj kradne, čo mu nepatrí, a všetci máme radšej radovánky než pôst. Takže vidíš, bratku, medzi nás zapadneš.“

Videl, že mu táto zberba nerozumie, sluhovia a slúžtičky, vypáradené dvorné dámy, panoši a pahoľci. Skúsil ešte raz.

*Zviedol som krásu
prostotu a nevinný kvet
ľahkovážny vo svojich činoch
aby som nakoniec pochopil
že olovo na zlato nie je o zlate
že duša sa pri tom stane inou...*

„Strieľa si z nás,“ hromžili. A druhí, popudlivejší, hovorili „chumaj. Nevadí, že nám vyhadzuje na oči hriechy, to robí aj kňaz a nič mu to nie je platné. Ale že sa robí lepším, a pritom sám je ako my, to človeka nahnevá.“ Našli sa však i takí, čo chceli vedieť viac o zvedenej nevinnosti, lebo taká téma vždy povzbudí vlastné túžby.

*V chládku kamenných veží
Toledo sa to mesto menuje
veršujem o stretnutí v tieni
so ženou
ktorej som tienil...*

*Ona našla ten dar –
veľkú odvahu premeniť
olovo, strápenú tvár
na prijímam miesto žalujem...*

Šlachtičnej s veľkými prsiami, cez ktoré mala prehodený zamat, zaiskrili oči. „To je presne o nás. Najprv sa lichôtkami necháme oklamať, potom sa opustené sužujeme a len čo si klamár na nás spomenie, odpustíme.“ A jej susedka s ešte väčšími prsiami mávla rukou, príbeh ako každý druhý. Vtom sa potvrdila jasnozrivosť šašov. Hrbáč sa nepozorovane prešmykol k spoločnosti a načúvajúc *chansonu* i vrave, zaštrngotal zvončekmi. „Čušte, hlupane! Ludia si na nás vážia iba to, čo si na sebe vážime my sami.“ Za všeobecného smiechu prešiel po dvorane, bradu namyslene hore a veľavravne vytŕčal hrud.

„Čo za prasacie kúsky predvádzaš? Nože mi žart vysvetlite, chcem sa zasmiať s vami.“ Všetky oči sa upreli k dverám. Stál

v nich Geofroy, toho mena piaty, ktorý sa honosil titulom vojvoda z Anjou. Šašo prestal s pretŕčaním a ukazovák namieril na cudzinca. „To ti povie on. Tvrdí, že pozná premenu olova na zlato.“

Vojvoda si ho skúmavo premeral. Čo videl? Cestou zaprášeného barda. Neušla mu silná postava, taký sa skôr hodil s mečom na koňa. Nemohol mať tušenia, že muž bol kedysi skutočne vojakom. Drôtenú košelu rytiera vymenil za svetský bliaud, meč a štít nahradila lutna. Sieň stíchla, napätá, ako s cudzincom naloží.

„Z diaľky ideš,“ povedal. Trubadúr prikývol. „Ale trochu neskoro. Roztopašiam minul čas.“ Vojvoda medzi palcom a ukazovákom otrčil šedivý vlas.

„Dopraj roztopaše aspoň nám, mladým a krásnym,“ zaprosil šašo. Vyvolal novú prietrž smiechu, že i seba ku takým ráta.

„Musím tvojho šaša sklamať,“ odvetil trubadúr. „Neprichádzam s úmyslom povzbudzovať roztopaše.“

„Udeľujem trest smrti, odvedte ho,“ zvolal šašo. S predstieranou urazenosťou odkráčal ku vnaďám dvorných dám. „Dnes si musím vystačiť s vami. Kto má väčšie?“ Natrčil chrbát a vedľa prs vystavil svoj hrb.

„Počul si,“ uškŕňal sa vojvoda. „Predtým, než ťa utopíme v sude, prezraď nám aspoň meno, aby sme naň vedeli napísať: *Tu žblnkoce* –?“

Trubadúr sa v kútiku pier pousmial. Rovnaké pobavenie uzrel vo vojvodových očiach. Hneď sa navzájom ocenili a spoznali. Spájala ich živelnosť, vášeň k životu. Nemusel byť jasnozrivým, aby badal, že Geofroy z Anjou má najlepšie roky za sebou; len oči ho prezrádzali, jeho minulosť. Básnika, neukojiteľného milovníka, rytiera. Cestou o ňom počul viac než dosť a stačil mu jeden pozorný pohľad do vojvodovej tváre, aby mu všetky chýry potvrdila.

Geofroy bol človek, ktorý nedbal mravov ani povesti. Hoci v starobe si možno vstúpil do svedomia, prednedávnom sa vrátil od kostí svätého Jakuba v Compostele, kde sa bol vyspovedať ako pútnik. Trubadúra jeho vrtochy nezaujímali. Vyženie ma, pôjdem ďalej, vravel si. „Jean Lazar, môj pane.“ Jemne sa uklonil, viac drzo ako úctivo.

„Tu žblnkoce Jean Lazar,“ doplnil vojvoda. „Čím sme si zaslúžili takú poctu?“

„Alebo trest,“ vmiešal sa šašo. „Trubadúr, ktorý nepovzbudzuje roztopaše, je na nič.“

„Navyše ho nemôžeme utopiť, lebo má meno ako ten, ktorého vzkriesil Kristus. Už len to by nám chýbalo, aby sa čosi podobné zopakovalo aj tu.“

„Veru. Boh na našom dvore neprebýva. Kňazi by vzkriesenie tohto Lazara pripísali diablovi. Ale čo s ním budeme robiť?“ Šašo pribehol k trubadúrovi a štuchol ho do zadku. Ten pohotovo sľúbil, že prezradí alchymistický trik. „Predvediem, ako sa premieňa olovo na zlato. Ak klamem, môžete ma skúsiť utopiť, sľubujem, že z mŕtvych nevstanem. Človeku stačí zomrieť raz. Ja to už mám za sebou.“

Divili sa nad jeho rečou všetci, najviac vojvoda, ktorý sa však zároveň potešil, lebo sa mu naskytlo nečakané rozptýlenie. Do sieňe dal privliecť obrovský sud. Celé popoludnie doň slúžky vláčili vodu zo studne. Šašo vysnoril starý stolec, rozkázal ho vyložiť na dosku, ktorá podľa jeho rozkazov tvorila lávku nad otvorom suda, vyliezol na posed a kým slúžky plnili sud, kyvotal im pri hlavách nôžkami, na ktorých cengali zvonce, pijúc z mecha víno.

„Stačí,“ zvolal, keď bola voda tesne pod okraj. „Zvyšok doplním sám.“ Stiahol si gate a víno, ktoré popil, vypustil do suda. Trón pre alchymistu bol hotový. Jean Lazar sa naň posadil.

*Horúci piesok tlmí
dupot koní
rytieri, rytieri idú
výskajú neviestky na priedomí...*

*lež láska nečaká na nič
vbieha rovno pod kopytá
keď sa družina rytierov
zaprášená vracia do Toleda...*

Krížu sa podarilo zahnať Saracéna na juh od tohto mesta, no ešte veľký kus Španielska zotrval v moci modloslužobníkov. Z posledného víťazstva cválal na čele družiny nový Roland. Kňazi

mu žehnali a ženy hádzali kvety. Volal sa Sigismer a patrilo k tomu plemenu plavovlasých barbarov, čo pochádzali z ďalekého severu; usadili sa v Normandii, obsadili Anglicko i Sicíliu a nemálo ich bolo tiež pri dobytí Jeruzalema. Sigismer sa zjavil ako mnohí jemu podobní – všade tam, kde bolo treba tasiť meč.

Smädné kone si sami razili cestu k fontáne na toledskom námestí. Musel to byť had, čo poplašil toho Sigismerovho. Vodu tam akurát naberalo dievča. Ťažké zviera by ho v mihu pošliapalo. Útly driek padol pod kopytá, kôň vražedne tancoval a Sigismer v sedle zatínal zub, keď sa ho snažil upokojiť. Naveľa zoskočil na zem a vrhol sa k dievčaťu. Ležalo bez pohnutia, zo spánku mu tiekla krv. Sigismer jej videl v bojoch veľa preliatej, ale tejto nevinnnej mu prišlo ľúto ako žiadnej. Odniesol bezvládne telo do prvého klenutého priečelia, nech ho ženy umyjú k pohrebu. Cestu si k nemu pomedzi dav prekliesnil starec. „Žije, kôň ju len omráčil.“

Sigismer s napätím sledoval starcovo počínanie. Pripadal mu ako čarodejník. Vari aj urobil nad tvárou zranenej zopár zvláštnych pohybov, pri ktorých sa ženy prežehnali. Ale to si už Sigismer lepšie obzeral tvár. Uhranutý sa na ňu díval a keď dievča otvorilo oči, stislo mu hrud'. Krv Toleda vytvorila nápoj, od ktorého nemohol odtrhnúť zrak.

Vojvoda Geofroy vo svojej anjouvskej sieni zatlieskal. „Dobre, trubadúr, urobil si radosť mojim spomienkam, lebo sám som pil veľa takých nápojov.“

„Zostávaš zatiaľ na tróne,“ chechtal sa šašo, „ale kde je na počiatku lásky had, treba čakať jed. Snaž sa aj o ňom zabrnkať dobrý verš, lebo inak sa vykúpeš.“

*Srdce ženy dvojím smerom
ubera sa
prvým k Bohu
ktorý bitia bytie dáva
druhý –
beda
Boh už pred Sigismerom
porozdával...*

„Kde má otca a matku, aby som za nimi ihneď šiel?“ pýtal sa rozrušený Sigismer.

„Sirota,“ odvetil ktosi.

„Tuto Moridachus je jej tútor.“

Sigismer sa otočil k starému čarodejníkovi. Chlp brady mal po hruď a na temene židovskú jarmulku. „Ty si?“ Starec prikývol.

„Veľká vďaka Bohu, že si ju obživil.“

„Ale pre teba zomrela.“

„Ako to?“ zarazil sa Sigismer.

Moridachus pomohol dievčaťu vstať. Zmätené pozrelo na Sigismera. Pohľad rytiera popálil, dievča mu ukázalo driek a pomedzi dav odchádzalo s Moridachom preč.

„Čo je ten mág zač?“

„Najväčší učenec v Španielsku,“ povedal jeden a druhý sa prežehnal. „Veľký *rabbi*. Priateľ arabských emirov i toledských pánov.“

„A dievča?“

„Jedným príde šialená, našim ženám zas Bohom obdarená.“

„Mne to vyjde najedno,“ zasmiali sa v dave a divadlo sa skončilo. Sigismer zostal stáť ako opitý. Po pleci ho udrel priateľ. „Poď, takú opitosť prebíja víno.“

Moridachus žil neďaleko námestia, v rozľahlom kamennom domci. Nebol žiadny pustovník, ale vážený člen toledskej obce, lebo kresťanská Kastília tej doby ešte nerobila na Židov hony ani pogromy. Jeho súverci obchodovali s drahými vecami, (predstava čarodejnej moci a luxusu vzrušila dvorné dámy ešte viac), a ich štedré dane hradili kráľom výpravy proti Saracénom. Múdrostou vnášali svit do temných zákutí, mnohé veci, zabudnuté od dôb Rimanov a Grékov, preložili z arabčiny do kastíľčiny. V starých textoch musel Moridachus nadobudnúť veľkú moc. Študoval kabal, po nociach prevádzal tajné rituály a vyzýval anjelské chóry. Ako to však často býva, málokedy dostatočnou citlivosťou oplýva mužská duša voči iným svetom, preto si prizval dievča na pomoc.

Sigismera víno opilo. No po ráne sa z hlavy vyparilo ako púšťny džin, kým predstava toho dievčaťa mu neschádzala z mysle.

Márne ju vyčkával pri fontáne. Blúdil mestom, zrakom pátral po ženských krivkách a sklamané ho odvracal, keď nachádzal cudzí úsmev a oči.

Uzrel však Moridacha. Mág kráčaľ v hlúčiku svojich. Sigismer s podliatymi očami priskočil do toho krdľa a oprel meč o Moridachov ohryzok. „Kde ju skrývaš?!”

Mág pokojne odvetil: „Všetko sa deje z vôle Toho, ktorý je. Mimo Neho nie je nič. Takže i smrť patrí k Jeho sluhom.“ A stál tam, akoby sa ho meč ani netýkal.

„Varujem ťa ešte raz. Už i to je veľká milosť, lebo nepriateľom sa o takom čase hlava kotúľa v prachu.“

„Milosť dáva Boh. Ak dá, zostane hlava na krku, ak nedá, zbytočné je tvoje varovanie.“

Sigismera zachvátil ošiaľ. Cítil, ako mu šklbe telom. Na pomoc mu znovu priskočil priateľ zo včera. „Nechaj, je to bosorák. S takým sa zapletieš na večnosť.“ Odtiahol Sigismera preč a znovu ho ťahal do viechy, nech zabudne.

„A to dievča,“ pýtali sa dvorné dámy, „ako sa volalo? Nepatrí sa byť k rytierovi krutý. Robiť drahoty, to áno, ale potom o to väčšiu rozkoš obrať zo stromu,“ chichotali sa.

*Svet za svetom leží
málokomu dopriate je dovidieť až zaň
uvidel som strážiť
mága svoje okno
veľkú za to pýtal daň...*

Moridachus volal sirotu mnohými vznešenými menami. Bola *Kalichom*, *Oknom*, *Korunou* i *Knihou* a tieto mená zneli ľubozvučne v hebrejčine, kastíľčine či gréčtine. Od útleho veku, keď jej rodiča posla v saracénsko-kresťanských vojnách a či na mor – kto by to dnes vedel s určitosťou povedať? – svet ju sácal, ako to so sirotami len on vie. Bola by mŕtva alebo neviestkou, nebyť mága, ktorý ju našiel medzi tisícmi. Skoro rozpoznal jej dar. Vidieť veci za vecami. Minulé, budúce. Sám pátral po zmysle Stvorenia, čítal v božích menách, no vždy len cez písmo; jej sa dostalo vedenia priamo.

„Mužská túžba je príliš ťažká,“ vravieval jej na výstrahu. „Ako zamat a brokát prikryje tvoju dušu, udusí plameň, ktorým horíš. Stráň si ju od vlčej potreby.“ Myslel to pre jej dobro alebo viac sám pre seba, slepý, ktorému sa dostalo poznať človeka so zrakom?

Moridachus mohol kázať litánie, dievča však videlo, že príde. Rozmazaný obraz. V ňom veľkú túžbu. Muža v zbroji. Zničí ju i seba. Nech ona urobí čokoľvek. Zem v nej spáli na popol. Útechou jej bolo, že tak je to napísané vo svete za svetom a popol zúrodňuje zem.

Nepoznala čas ani miesto, len keď sa prebrala z mdlôb pod chladným výklenkom a uzrela Sigismera, súkolie osudov urobilo obrat.

„Zabudni na ňu,“ radil mu priateľ. „Je čarodejníckou učnicou.“

„Aj ty si myslíš,“ nedbal Sigismer na jeho reč a s jazykom povzbudeným malváziou sa púšťal do neistých dišpút, o ktorých rytier vie vždy menej ako žena alebo kňaz, „že Boh rozhoduje za nás a bez nás? Myslel som, že som to ja, kto nastavuje meč saračénskej rane a moja šikovnosť i statočnosť mi dovoľujú prežiť, lstivosť oklamať nepriateľa a sila vrátiť úder. A to Boh zo svojej vôle robí toto všetko a ja som mäso pre jeho kaukliarstvo?“

„Veľa si vypil a málo si vypil,“ zasmial sa Sigismerov priateľ.

„Nechcem,“ zreval Sigismer. Rukávom povalil hlinený džbán a vyskočil od stola. „Dost som sa opíjal kaukliarstvom, teraz budem určovať svoj osud ja.“

Nevedel, čo ho k dievčaťu tak púta. Vybehol z krčmy U škulavého Kastílčana, znovu blúdil Toledom, trápila ho muka, už nerozoznal, či dievča ľúbi alebo od nenaplnenej túžby nenávidí; istý si bol iba v tom, že ju musí stretnúť.

Moridachus bol ľahostajný k špičke meča na vlastnom hrdle. Ale žiarlil na dievča, jeho spojenie s neviditeľným svetom. Od príhody so Sigismerom ju strážil, sám rozhodol, čo je pre ňu najlepšie. Nedovolil jej vychádzať z domu, opatril ozbrojených sluhov, okenice prízemia uzavrel mrežami.

Súcitne a mlčky sledovala mágovo počínanie. Strácal súdnosť a mal už len málo spoločného s dobrom, akého sa jej od neho dostávalo predtým. Ešte väčšmi sa uzavrela do samoty. Odjakživa

bola jej najlepšou spolupútničkou a v tichu kamenných stien pri-nášala vízie. Teraz stratili na mäkkosti. Lahké svetlo, ktorým do-kázala liečiť, zhustlo, olovení duchovia ovládli príbytok. Prestala sa v dome cítiť bezpečne, domov nahradilo väzenie. Obchádzal ho hladný Sigismer. Raz v podobe leva, inokedy čierneho vlka. Chtíť zatiahol oblohu nad Moridachovou strechou, hoci kastílske slnko rozpaľovalo krajinu do biela.

Nenávidela ho. Prečo sa zjavil v jej živote? Spočiatku verila, že ju samota väzenia pred rytierom ochráni. Prineskoro pochopila zhubnosť, s akou sa do nej duchovia pustili. Útočili na telo, brali na seba podobu raz divého zvieraťa, raz krásneho Sigismera, kto-rý k nej prichádza a spôsobuje nevýslovnú rozkoš. Nahá, s prsia-mi sperlenými potom, ležala na zemi a čakala.

Sigismer striehol celé dni okolo domu. Zmenil sa v lovca, čo cíha na korisť. Predsavzatie získať dievča mu skalilo úsudok. A tr-pezlivosť priniesla príležitosť. Krčil sa za oleandrovými kríkmi, keď jeden večer uzrel Moridacha s početnou suitou opúšťať dom. Niesli ďalekohľady, astroláby a diabolské prístroje, ktoré by neve-del pomenovať. Živo diskutovali a uberali sa k mestským hrad-bám; z veže chceli pozorovať hviezdy. Nevedno, či sa zmenil na vlka – či skôr vlčí tieň, ako si ľudia neskôr vraveli – no cez múr sa dostal do záhrady a odtiaľ rovno do domu. Duchovia mu ukazo-vali cestu. Vyhol sa majordómovi, čeladi i ozbrojeným panošom pri dverách zadnej miestnosti. Tej noci, keď na oblohe žiarila veľká konjunkcia Marsu a Venuše, Moridachova zajatkyňa v nej podľahla nie preludu, ale mužovi z mäsa.

Psy vyli po celom meste. Zmätení ľudia vychádzali na ulice. Niektorí pred arcibiskupom odprisahali, že videli veľkého čier-neho vlka do krvi sa kľbiť s bielou vlčicou. Mesiac sa premenil z kosáka na plnú guľu, kým ho nezakryli mračná a nestrhla sa taká strašná búrka, akú si nepamätali ani najstarší.

Moridachus nedbal na drahé astroláby. Nechal ich na veži a pomedzi kropaje a ľadové krúpy utekal k domu. Šípil zlé veci a strach i hnev mu opanovali dušu. Premočený do nitky, ako ne-topier, z ktorého visia zdrapy plášťa, dobehol k otvorenej bráne. Uzrel v nej stáť Sigismera.

„*Crissi crasi cancrasi*,“ zadrmlil zaklínadlo. Sigismerova tvár sa predĺžila, ústa rozďavili a príznak za odpudivého škrekotu odletel. Ohromený Moridachus pozrel nad strechu. Na temnom pozadí v špirále krúžili stvorenia zo sveta za svetom, zo špičky špirály ako z lievika vychádzali v prúde ani riava, tlačili sa na seba a kvílili a tešili sa všetky tie nehmotné sukuby a vampíry a satanáchie a belfegori, že sa im dostalo voľnosti.

„*Koruna, Okno* moje najdrahšie, čo si to spravila?“ hlesol mág. Vbehol do domu a cestu mu opäť zatarasil Sigismer. Z tváre mu opadávalo mäso a z očí i úst vypadávali červy.

„*Sicy, cuma cucuma ucuma cuma uma maa*.“ Zaklínadlo preukázalo svoju moc. Červy vliezli nazad, odkiaľ vypadli. Sigismer sa rozpadol na hnijúce kúsky, ktoré zotleli a zmizli. Moridachus došiel k zadnej miestnôstke. Pánty zaškrípali. Z dveríec do tretice vyšiel Sigismer. „*Ablanathanablanamachara*-,“ Moridachus viac vysloviť nestihol. Sigismer sa zahnal mečom a preťal mu krk.

Dom horel tri dni čudným plameňom. Strovil všetko horľavé, ale plamene akoby nachádzali potravu zo vzduchu. Keď konečne ustali, na veľké prekvapenie sa v troskách našlo neporušené Moridachovo telo. Ľudia vraveli, že krk mu rozhrýzol vlk, iste ten veľký čierny, čo sa za búrkovej noci spáril s bielou vlčicou.

„Hav, hav, vrrrr, haúúú,“ zavýjal šašo a štvornožky pobehoval okolo suda, nad ktorým sedel trubadúr Jean Lazar. „Ktorá by chcela zažiť takú noc? Za púhy jeden *denier* vám budem brechať do prvého kikiríkania, za dva pridám chvost.“

Dvorné dámy sa triasli. Bez prestania križovali hrude.

„*Zvľaz si hrdlo, cudzinec*,“ rozkázal anjouovský vojvoda podať trubadúrovi džbán, „a zaspievaj nám, ako to bolo s vlkom a vlčicou nakoniec.“

*Každý hriech
si vlastný trest pýta
za každým väzí jeden
a ten istý démon
naplnená pýcha...*